

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Професійний розвиток педагога

*Матеріали II науково-практичної інтернет-конференції
"СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ",
присвяченої 75-річчю
Рівненського державного гуманітарного університету
26-27 листопада 2015 року*

Рівне
Видавець О.Зень
2015

УДК 373.3.011.3-051:005.336.5

ББК 74.204.2

П- 84

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 15 від 26 листопада 2015 р.)

Програмний комітет:

- Постоловський Руслан Михайлович** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – голова оргкомітету;
- Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук., професор, перший проректор РДГУ – заступник голови оргкомітету;
- Поніманська Тамара Іллівна** – кандидат педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи РДГУ – заступник голови оргкомітету;
- Сілков Валерій Васильович** – кандидат педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету РДГУ;
- Колупаєва Тетяна Євстафіївна** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедрою педагогіки початкової освіти РДГУ;
- Бричок Борис Павлович** – кандидат педагогічних наук, професор;
- Шевців Зоя Михайлівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Бричок Світлана Борисівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Яковишина Тетяна В'ячеславівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Боровець Олена Віталіївна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Гудовсек Оксана Анатоліївна** – кандидат педагогічних наук, доцент;
- Міщеня Оксана Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент.
- Веремчук Алла Петрівна** – кандидат педагогічних наук, доцент;

Рецензенти:

- Невмержицька Олена Василівна** – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної та дошкільної педагогіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
- Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету

Професійний розвиток педагога. Матеріали II науково-практичної інтернет-конференції “Сучасний вчитель початкових класів: досвід та перспективи”, присвяченої 75-річчю – Рівне: О.Зень, 2015.- 182 с.

ISBN 978-617-601-142-2

У матеріалах II науково-практичної інтернет-конференції подаються статті викладачів та студентів Рівненських вищих навчальних закладів, статті та конспекти навчальних занять вчителів загальноосвітніх шкіл. Представлена тематика розроблена з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду, досягнень педагогічної та психологічної науки.

Матеріали розраховані на викладачів, вчителів та студентів психолого-педагогічних спеціальностей.

*За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.*

ISBN 978-617-601-142-2

© Автори статей, 2015

пізнавальної діяльності учнів (1 с.109), створює умови, за яких учні можуть найбільш раціонально і продуктивно вчитися та засвоювати матеріал.

Щоб здійснювати процес викладання учитель розуміє науково-методичну мету школи, а саме: «Розвиток життєвих компетентностей школярів, шляхом реалізації особистісно – діяльнісного підходу до вивчення базових дисциплін» і місце «своїх предметів» в її реалізації. Педагоги володіють методикою навчання учнів, орієнтуються у психологічних і моральних якостях учнів та уміють управляти процесом учіння.

Діяльність учителя в процесі навчання учнів, включає в себе такі елементи: планування, тематичне, поурочне; організація навчальної роботи; організація діяльності учнів; стимулювання активності учнів; здійснення поточного контролю; регулювання; аналіз результатів своєї роботи.

При опрацюванні навчального матеріалу педагоги проявляють толерантність у формуванні питань, переважають різні форми спілкування, діалог, полілог. Під час проведення уроків застосовують такі форми роботи, як індивідуальну, парну, колективну, групову, кооперативну. Найбільш поширеними завданнями є частково-пошукові, дослідницькі та творчі. Також учителі не ігнорують репродуктивними видами завдань та дотримуються вимог сучасного компетентнісного уроку. На етапі цілевизначення учитель підводить учнів до того, що учні самі формують цілі визначення, після чого йде обговорення цілей уроку з учнями.

Передумови навчальної діяльності учня, наявність мети, яка стимулює учня до процесу навчання на належному рівні, це - наявність психологічної готовності до навчання, бажання вчитися, наявність активності в процесі навчання, зосередження уваги на навчальній діяльності, наявність належного рівня розвитку.

Усі способи діяльності педагога стимулюють учнів до самостійного вибору способу діяльності, враховують індивідуальні можливості кожного учня. Допомога учителя на уроці спрямована на створення ситуації успіху.

На рефлексивно-оцінювальному етапі уроку педагоги разом з учнями підводять підсумок уроку, здійснюються різні форми оцінювання учнів, самооцінювання, взаємооцінювання, враховується колективна думка.

Кожен педагог певним чином диференціює домашні завдання, пояснює, коментує та пропонує на вибір учнів підготувати певне творче завдання.

В кінці проведеного уроку учителі намагаються уникнути формалізму в оцінці результатів праці учнів. На оцінку не впливають такі фактори, як поведінка учня на уроці або відсутність шкільного приладдя, не виставляють оцінки за інерцію та не враховують попередні невдачі, не допускають невмотивованості оцінок, не орієнтуються на середній бал.

Сучасний педагогічний ідеал національно-родинного шкільного виховання прослідковується на кожному уроці педагогів.

Запорукою успішної навчально - виховної діяльності педагогів школи є співпраця з батьками, оскільки саме сім'я значною мірою впливає на процес розвитку особистості. Протягом року проводяться загальношкільні, класні батьківські збори.

Попереднє опитування батьків дає можливість учителям обрати питання, які будуть обговорюватися.

Особлива увага педагогічного колективу спрямована на навчання та виховання в учнів почуття поваги до державних символів, духовних цінностей, формуванню здорового способу життя. Батьки отримують інформацію не лише про навчання і виховання дітей, а й рекомендації, побажання учителів, психологів. Завдання учителя – зробити батьків активними учасниками педагогічного процесу.

Педагоги не допускають витоку інформації про успіхи у навчанні через електронну мережу. В закладі більше проводиться індивідуальна робота з батьками. Батьки залучаються до різних видів позакласної діяльності (години спілкування, проведення круглих столів, дні учнівського самоврядування, учнівські проекти), де і мають можливість отримувати інформацію про навчальні досягнення своєї дитини. (1, с.159)

Учителі початкових класів чітко вбачають процес становлення національної свідомості дитини та глибоко розуміють зміст ключових понять: національний патріотизм, націоналізм, громадянськість тощо. У зміцненні патріотичних почуттів велику роль учителі приділяють героїко-патріотичному вихованню, яке покликане формувати бойовий, морально-психологічний дух, спонукають до фізичного вдосконалення громадянина-патріота, виробляють глибоке розуміння громадянського обов'язку. Адже етнізація дитини починається з раннього періоду життя в сім'ї, з маминої колицької, з бабусиної казки, з участі дитини у народних звичаях і обрядах, із народної пісні, причетності до народної творчості.

Дитина, яка виховується у дусі патріотизму, свідомого розуміння того, що в першу чергу вона має навчатися, може бути по-справжньому успішною і пристосованою до соціуму.

Список використаних джерел

1. М.М.Фіцула. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Тернопіль, 2006
2. В.О.Сухомлинський. Серце віддаю дітям. «Акта», 2012

ГРОМАДЯНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В СИСТЕМІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

Мищеня Оксана Миколаївна,

к.пед.н., доцент,

кафедра педагогіки початкової освіти,

Рівненський державний гуманітарний університет

Соціально-економічні зміни в житті суспільства зумовлюють вихід освіти на якісно новий рівень, що стверджено Конституцією держави, Законом України "Про освіту", "Національною доктриною розвитку освіти у XXI столітті" та ін. Мова йде про створення нової школи України, яка плекала б творчу особистість, створила умови для повноцінного фізичного, інтелектуального, духовного розвитку дитини з орієнтацією на всю різноманітність життєдіяльності в соціумі. Це спонукає до подолання усталених стереотипів, застарілих цінностей і підходів, пошуку нових ідей, створення інтелектуальної основи освітнього закладу XXI століття – школи самореалізації особистості, життєтворчості, полікультурного виховання.

Сучасний випускник має бути не просто носієм певної суми знань, а, насамперед, – громадянином України, соціально активним її будівничим, а також творцем самого себе, людиною зі сформованими моральними якостями, інтересами,

високою культурою праці та поведінки. Передбачається формування особистості з притаманними їй самостійністю у прийнятті рішень, здатністю до їх вибору в різних життєвих ситуаціях; індивідуальною відповідальністю та вмінням співробітничати і взаємодіяти, сприймати різні точки зору. Водночас школяр повинен відзначитися унікальністю не лише у визнанні й усвідомленні своєї неповторності, а й інших людей, критично оцінювати свої дії та вчинки. Такі особистісні характеристики властиві людині з розвиненим почуттям власної гідності, впевненій у своїх можливостях, здатній ставити перед собою й вирішувати завдання самовдосконалення.

Серед ключових компетентностей, які сьогодні визначені як орієнтири для виявлення результативності освітнього процесу в Україні, виділяють такі: навчальна, соціальна, компетентність з інформаційних та комунікаційних технологій, економічна, загальнокультурна, валеологічно-оздоровча та громадянська [5].

Загальний аналіз сутності цього поняття, характеристику компетентностей в освітніх системах зарубіжних країн та України здійснили дослідники І. Єрмаков, Е. Зеєр, О. Локшина, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко та ін. Ці дослідження дають змогу зосередитися на проблемі впровадження ключових компетентностей в освітній процес та окремо розглядати громадянську компетентність як одну із ключових.

На думку О. Пометуна, одним із найважливіших завдань сучасного виховання є формування людини-громадянина, для якої демократичне громадянське суспільство стане осередком реалізації творчих можливостей, задоволення особистих та соціальних інтересів [5].

У державній Концепції громадянського виховання сказано, що визначальною рисою сучасного громадянина України має бути громадянськість. Громадянськість - це готовність людини реалізувати свої права та обов'язки, поважати права і свободи інших громадян, розуміти відповідальність перед суспільством і державою за свої вчинки. Саме таке розуміння громадянськості дає підстави визначити її як психологічну рису, характеристику особистості [4, с. 16].

Громадянськість як психологічне утворення є лише частиною громадянської компетентності, яку О. Пометун розуміє як здатність, спроможність людини активно, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. Громадянська компетентність є інтегративною характеристикою особистості, яка охоплює і певний рівень психологічної готовності до активного здійснення суспільного життя — громадянськість [5].

Як свідчать зарубіжні джерела, громадянськість належить до тих людських якостей, які неможливо сформувати раз і назавжди, виписавши програму дій добropорядного громадянина. Зазначений феномен — це насамперед особиста і перманентна установка на життя як творчість, яка ґрунтується на індивідуальному сприйнятті, переживанні, обстоюванні певних, законодавчо закріплених і морально санкціонованих, громадянських цінностей. Зокрема, в дусі європейського громадянства провідними цінностями визнаються такі: права людини, людська гідність, базові людські свободи, демократична законність, мирне співіснування, ненасильницькі способи вирішення конфліктів, солідарність європейців як культурно цілісної світової спільноти, неупереджений, раціональний світогляд, рівність шансів, бережливе ставлення до природи, індивідуальна відповідальність.

Громадянська компетенція як здатність людини реалізовувати на практиці свою компетентність інтегрує здатності взяти на себе відповідальність, спільно виробляти рішення й брати участь у їх реалізації, толерантність до різних етнокультур і релігій, гармонійне поєднання особистих інтересів із потребами окремої корпорації й суспільства, участь у функціонуванні демократичних інститутів, потребу в актуалізації й реалізації свого особистісного потенціалу, здатності до саморозвитку. Таким чином, громадянська компетентність і громадянська компетенція є базовими складовими компетентнісного підходу в сучасній вітчизняній освіті. А формування громадянської компетентності учня можливе лише за наявності у педагога ключової компетентності — уміння виховувати переконання [2, с. 324].

Враховуючи той факт, що ключова компетентність є об'єктивною категорією, яка фіксує певний рівень розвитку в особистості суспільно визнаного комплексу знань, умінь, навичок, ставлень, орієнтацій, а громадянська компетентність розглядається нами як ключова, її можна трактувати як сукупність освітніх елементів, що складається із знань, умінь, навичок, переживань, емоційно-ціннісних орієнтацій, переконань особистості, які допомагають людині усвідомити своє місце в суспільстві, обов'язок і відповідальність перед співвітчизниками, батьківщиною та державою [5].

Як стверджують сучасні вітчизняні дослідники, громадянська компетентність передбачає такі здатності:

- орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, знати процедури участі в діяльності політичних інститутів демократичної держави, органів місцевого самоврядування;
- застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян; виконувати громадянський обов'язок у межах місцевої громади та держави загалом;
- застосовувати способи і стратегії взаємодії з органами державної влади на користь собі й громадянському суспільству;
- використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України, задовольняють власні інтереси особи та захищають права людини й громадянина;
- робити свідомий вибір, застосовувати демократичні технології прийняття індивідуальних та колективних рішень, враховуючи інтереси й потреби громадян, представників певної спільноти, суспільства та держави [3, с. 89].

Тому складовими структури громадянської компетентності школяра є три компоненти: ціннісний (ставлення, ціннісні орієнтації, переживання і т. ін.), діяльнісний (уміння і навички) та процесуальний або особистісно-творчий (стосується сфери самореалізації), вважаємо, що кожен із цих компонентів може бути представлений як інтегрована якість особистості.

З дидактичного (навчального) погляду громадянська компетентність може бути подана як перелік напрямів її набуття учнями, які мають забезпечуватися у навчально-виховному процесі школи. Кожен із компонентів структури компетентності співвідноситься з певними напрямками її набуття. Зокрема встановлено, що особливістю завдань громадянської освіти в початковій школі є створення умов для формування елементарних знань про державу, закони, права і відповідальність людини та громадянина, основні моральні цінності й норми поведінки. На цьому ступені розвиваються комунікативні вміння дитини, насамперед уміння спілкуватися і розв'язувати конфліктні ситуації через діалог, що допомагають їй інтегруватися в оточення, у класний і шкільний колективи, сім'ю, а через них — у суспільство. Закладаються на цьому ступені й основи ціннісних орієнтацій свідомого громадянина [5].

Недостатньо творчий і разом з тим реалістичний підхід у здійсненні громадянської освіти та виховання в Україні зумовлюється не тільки педагогічними чинниками; насамперед він залежить і від соціальної, політичної та економічної ситуації в країні. Складно вітчизняним учителям пояснювати учням право кожного громадянина на адекватну і вчасну винагороду за виконану працю чи державну службу. Досить складно плекати громадські почуття у дітей, сім'ї яких

перебувають за межею бідності і не маючи жодної надії на бодай якусь соціальну та матеріальну підтримку. Довготривала і системна криза нашого суспільства спричинила і далі спричиняє масове зубожіння народу.

Для ефективної роботи у сфері громадянського виховання необхідні такі ресурси:

- створення програм із громадянського виховання;
- науково-методичне забезпечення процесу громадянського виховання у позакласній роботі;
- методична підготовка педагогічних працівників;
- методичне забезпечення закладів освіти та місцевих органів управління освітою;
- залучення представників місцевої громади, депутатів органів місцевого самоврядування, батьків до процесу позашкільної виховної діяльності;
- залучення до виховного процесу спеціалістів (психологів, представників правоохоронних органів, лікарів, наркологів, представників громадських організацій та ін.);
- фінансування проектів позакласної роботи з громадянського виховання на регіональному та загальнодержавному рівнях;
- технічне забезпечення організації позакласної роботи (комп'ютер, Інтернет, ксерокс, принтер тощо) [1].

Особливої уваги потребує теоретичне обґрунтування та практичне врахування у безпосередньому процесі громадянської освіти, виховання та соціалізації змісту понять «громадянська компетенція» і «громадянська компетентність». Вони є досить близькими і взаємопов'язаними між собою за змістом, але не тотожні. Громадянська компетентність передбачає, насамперед, здатність особи розуміти соціальні процеси і впливати на їх перебіг. Громадянська компетенція — це, передусім, відповідність діяча тому громадському статусу, який він має, адекватне виконання громадських і соціальних ролей, суспільних обов'язків і повноважень.

Перед сучасною системою освіти постає проблема формування основ розуміння динамічно змінюваного світу, в якому особистість відчуває себе як його творцем, так і самої себе, запорукою чого є гармонія людини із власним "Я", з оточуючим середовищем. Цьому мають сприяти психолого-педагогічні дослідження, які б розкривали закономірності розвитку людини, формування її громадянськості, самосвідомості, особистісного ставлення до себе, її ціннісних орієнтацій тощо.

Список використаних джерел

1. Актуальні завдання громадянської освіти в Україні. [Електронний ресурс]: резолюція науково-практичної конференції на тему: «Формування громадянських цінностей учнівської молоді засобами суспільних дисциплін». — Режим доступу: www.novadoba.org.ua.
2. Бондаревская Е. В. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах воспитания / Е.В.Бондаревская, С.В.Кульневич. — Ростов на Дону, 1999. — 560 с.
3. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Н.М.Бібік, Л.С.Ващенко, О.І.Локшина, О.В.Овчарук, Л.І.Парашенко, О.І.Пометун, О.Я.Савченко, С.Є.Трубачова — К.: вид-во «К.І.С», 2004. — 112 с.
4. Концепція громадянського виховання // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. — 2000. - № 22. — С. 7–20.
5. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності старшокласників засобами різних предметів [Електронний ресурс] / О. І. Пометун. — Режим доступу: www.civiced.org.ua.

ОСВІТА ЯК ГОЛОВНИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТОЛЕРАНТНОСТІ В СУСПІЛЬСТВІ

Могилевська Світлана Русланівна,

студентка 4 курсу,

напрям підготовки 6.010102 «Початкова освіта»,

Рівненський державний гуманітарний університет

Епоха ізольованого існування держав відійшла в минуле, водночас зростаюча мобільність населення земної кулі перетворює багато країн у полікультурні співтовариства. В умовах полікультурного світу місце універсального принципу людської життєдіяльності поступово займає толерантність. У середовищі, що вимагає від кожного певних ціннісних настанов, комунікативних навичок та поведінки, толерантність стає базисом для комплексу гуманістичних цінностей (людяність, взаємоповага, свобода вибору, демократія, права людини тощо), спрямованих на врегулювання міжособистісних та міжгрупових взаємовідносин.

Процеси глобалізації вивели проблему толерантності на одне з чільних місць у переліку актуальних для подальшого розвитку людства, якій належить пріоритет у розвитку ідей толерантності.

Ідеї толерантності, толерантної педагогіки набувають все більшого визнання в сучасному світі. Усе більше країн запроваджують їх у свою освіту, державно-суспільне життя, розглядають як невід'ємний засіб взаєморозуміння, довіри між народами, збереження миру на землі.

У Парижі 16 листопада 1995 року 185 державами резолюцією 5.61 Генеральної конференції ЮНЕСКО було прийнято Декларацію принципів толерантності [2]. ООН проголосила 2000-2010 роки Декадою Культури ненасилля, тобто толерантності, визначила 16 листопада Міжнародним Днем толерантності. У цьому контексті актуалізується проблема запровадження ідей толерантності в життя, утвердити їх в людській свідомості, поведінці можливо лише з допомогою освітньо-виховної системи, з використанням засобів педагогіки толерантності. У доповіді ЮНЕСКО "Освіта для 21 століття", яка підготовлена Міжнародною комісією під керівництвом Жака Делора, закладені важливі підвалини нової парадигми освіти, в основі якої лежать ідеї життєтворчості, підкреслюється вирішальна роль освіти в розвитку особистості, всього суспільства, у становленні мирних і дружніх взаємовідносин між усіма народами. У педагогічній науці виникає потреба осмислення ролі толерантності у навчально-виховному процесі.

Як зазначається у Доповіді ЮНЕСКО "Освіта для 21 століття", освіта протягом всього життя має будуватися на чотирьох стовпах:

- навчитися пізнавати;
- навчитися робити;
- навчитися жити разом;
- навчитися жити [1].

З М І С Т

Колупасєва Тетяна Євстафіївна ПЕРЕДМОВА	3
--	----------

СЕКЦІЯ 1

ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Бісовецька Людмила Андріївна ВИВЧЕННЯ МОРФЕМІКИ І СЛОВОТВОРУ В УМОВАХ НОВОЇ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	4
Бричок Світлана Борисівна РОЗВИТОК МИСЛЕННЯ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО	6
Галушко Марія Олександрівна ПРОБЛЕМА ХРИСТИЯНСЬКИХ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX – ПОЧ. XX СТ.	8
Гисюк Наталія Володимирівна, Кривко Валентина Григорівна ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ	10
Гончарук Оксана Вікторівна КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	12
Гудовсек Оксана Анатоліївна ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	13
Добринська Вікторія Вікторівна РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	15
Зінчук Катерина Степанівна ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ БІОГРАФІЇ ПИСЬМЕННИКА ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ІНТЕРЕСУ ДО ЙОГО ТВОРІВ У КОНТЕКСТІ УРОКУ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ	16
Іванова Лідія Іванівна КОМУНІКАТИВНО ЗОРІЄНТОВАНІ ПІДХОДИ У ПРОВЕДЕННІ СУЧАСНОГО УРОКУ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	18
Кадепська Галина Михайлівна ІСТОРІЯ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ	20
Кіяк Марія Миколаївна ОБРАЗ УЧИТЕЛЯ У ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДАХ Я. Ф. ЧЕПІГИ	21
Маліновська Наталія Петрівна ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У РОБОТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	23
Махник Оксана Дмитрівна, Галатюк Валентина Михайлівна СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ	25
Міщєня Оксана Миколаївна ГРОМАДЯНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В СИСТЕМІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ	26
Могилевська Світлана Русланівна ОСВІТА ЯК ГОЛОВНИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТОЛЕРАНТНОСТІ В СУСПІЛЬСТВІ	28
Невелічук Лариса Петрівна ВИНИКНЕННЯ ПЕДАГОГІКИ ЯК НАУКИ	30
Омельчук Володимир Васильович РОЛЬ БІБЛІЇ У ВИХОВАННІ МОРАЛЬНО-ХРИСТИЯНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	32
Панасюк Юлія Ігорівна ПРОЦЕС АДАПТАЦІЇ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ ЯК ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	33
Суржук Тетяна Борисівна ФОНЕТИЧНИЙ СЛУХ – ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ЧИТАННЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ	35
Ткачук Ольга Сергіївна ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКО-ОРФОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ НА ФОНЕТИЧНІЙ ОСНОВІ	38
Усач Лариса Володимирівна БАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ КЛАСИКАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ	39

Федорчук Ірина Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ І ПЕРЕВАГИ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ, ЩО НАВЧАЄ ДІТЕЙ ЗА ПРОГРАМОЮ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЕКТУ «ІНТЕЛЕКТ УКРАЇНИ» _____	42
Целковська Любов Костянтинівна ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ _____	43
Шульгун Марина Віталіївна ЕТИЧНІ ВИМІРИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ _____	45

СЕКЦІЯ 2

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Боровець Олена Віталіївна ФОРМУВАННЯ ДИДАКТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ _____	48
Бричок Борис Павлович ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ _____	50
Веремчук Алла Петрівна ПРОБЛЕМА АКТИВІЗАЦІЇ НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ _____	51
Гетманчук Надія Олексіївна МОДЕРНІЗАЦІЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ _____	53
Захарчук Зоя Олександрівна КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ: ГЕНЕЗИС МОВИ ТА МОВЛЕННЯ _____	55
Іскра Лілія Віталіївна САМООСВІТА СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ _____	58
Кішканьова Наталія Олександрівна ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ _____	60
Кобець Надія Олександрівна КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ПРОВІДНИЙ ПРИНЦИП ПОБУДОВИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ _____	62
Колупасева Тетяна Євстафіївна РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ – ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ У РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТІВ _____	64
Красовська Ольга Олександрівна, Мекіса Марія Анатоліївна ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ _____	68
Красовська Ольга Олександрівна, Стрілецька Марія Андріївна КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ _____	70
Лисюк Тетяна Миколаївна ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ _____	72
Лук'яник Людмила Василівна ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В УМОВАХ БЛИЗЬКОСПОРІДНЕНОГО БІЛІНГВІЗМУ _____	74
Мельничук Лілія Борисівна МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ ДО КЛАСНОГО КЕРІВНИЦТВА _____	76
Міськова Наталія Миколаївна ОСОБЛИВОСТІ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ ДО УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ _____	78
Романенко Олександра Олександрівна МУЗИКА ЯК ЗАСІБ ВИРАЗНОСТІ КІНЕМАТОГРАФА _____	79
Сарнавська Оксана В'ячеславівна, Яковишина Тетяна В'ячеславівна СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧИТЕЛІВ _____	80
Соколюк Олена В'ячеславівна ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ _____	83

Третяк Оксана Миколаївна ДО ПИТАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА ЗАСАДАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ _____	84
Царук Юлія Михайлівна ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ _____	86
Шевчук Ірина Володимирівна РОЛЬ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ _____	88
Шевчук Тамара Борисівна ВИКОРИСТАННЯ ТЕКСТУ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МОВНО-МОВЛЕННСЬКОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ _____	90
Шурин Олена Іванівна ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ _____	92

СЕКЦІЯ 3

З ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Білоус Тетяна Миколаївна РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННСЬКИХ УМІНЬ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПРИКМЕТНИК» У 3 КЛАСІ _____	94
Гаврилович Мирослава Олегівна СТВОРЕННЯ І ЗАСТОСУВАННЯ АВТОРСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ _____	95
Гарачай Юлія Романівна РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЛІТЕРАТУРНОЇ ГРИ В СТРУКТУРІ УРОКУ ЧИТАННЯ _____	97
Головачик Ірина Володимирівна ВИХОВНА ГОДИНА. ТЕМА: "ПРИРОДА – НАШ ДРУГ" _____	99
Головко Валентина Анатоліївна СУТНІСТЬ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ _____	100
Грицюта Олена Анатоліївна, Квятковська Леся Федорівна КОНСПЕКТ УРОКУ ПИСЬМА У 1 КЛАСІ. ТЕМА: ПРАВИЙ ПІВОВАЛ. _____	102
Джурик Світлана Миколаївна АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ІНТЕРАКТИВНИЙ МЕТОД НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У 1-4 КЛАСАХ _____	104
Дзядух Тетяна Богданівна РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ _____	105
Дробуш Тетяна Яківна МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗНАТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ. ПРО СВЯТА НА УРОКАХ «Я У СВІТІ» _____	107
Дьоміна Тетяна Ігорівна ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ САМОСВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА _____	109
Іванюк Лариса Василівна, Мусійчук Олена Олександрівна ГРА-ПОДОРОЖ МІСЦЯМИ «СЕМИ ЧУДЕС РІВНЕНЩИНИ» _____	112
Карпінська Валентина Володимирівна АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ _____	114
Козицька Оксана Анатоліївна РОБОТА НАД МЕТАФОРИЧНІСТЮ ТА ФРАЗЕОЛОГІЄЮ ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ _____	116
Корзюк Марія Вікторівна РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ В УЧНІВ 1-4 КЛАСІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ _____	122
Кравчук Юлія Ігорівна ВИКОРИСТАННЯ НАРОДОЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____	123
Кривко Валентина Григорівна, Мартинюк Людмила Іванівна КОНСПЕКТ УРОКУ ЧИТАННЯ У 1 КЛАСІ. ТЕМА: АЗБУКИ ВЧИТЬСЯ ЗАВЖДИ ПРИГОДИТЬСЯ. РОБОТА З ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СКЛАДОВОГО ЧИТАННЯ. КАЗКА ПРО АЛФАВІТ. _____	124
Літковець Олена Дмитрівна МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СЮЖЕТНИХ РОЗПОВІДЕЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ _____	126

Маркопольська Іванна Володимирівна КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ НА ПОДОЛАННЯ МОВЛЕННСВИХ НЕДОЛІКІВ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ _____	128
Мартиненко Світлана Вікторівна КОНСПЕКТ УРОКУ З ЧИТАННЯ 4 КЛАС. ТЕМА: О. ОЛЕСЬ «ЯРОСЛАВ МУДРИЙ», І. КРИП'ЯКЕВИЧ «КНИГА ЗА КНЯЖИХ ЧАСІВ» _____	130
Мельник Марія Володимирівна ФОРМУВАННЯ ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ _____	132
Мосейчук Вікторія Анатоліївна УРОК З «НАВЧАННЯ ГРАМОТИ (ЧИТАННЯ)». 1 КЛАС. ТЕМА. «ЛІТО КРАСНЕЄ МИНУЛО...». ДИТЯЧІ СПОГАДИ ПРО ВІДПОЧИНОК УЛІТКУ. ПРАКТИЧНЕ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗІ СЛОВОМ, РЕЧЕННЯМ. СПОСІБ УМОВНОГО ПОЗНАЧЕННЯ РЕЧЕНЬ. _____	133
Мосійчук Галина Анатоліївна ВИХОВНИЙ ЗАХІД. ТЕМА: «СВЯТО КНИГИ» _____	136
Назарчук Галина Анатоліївна ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ _____	140
Найда Руслана Григорівна ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ УЯВЛЕНЬ ТА ПОНЯТЬ В КУРСІ «Я У СВІТІ» _____	142
Пастернак Ірина Дмитрівна СТИЛІСТИЧНА ВПРАВНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ – НЕОБХІДНА УМОВА ЇХ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ _____	143
Приходько Лариса Миколаївна МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРА НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА МАТЕМАТИКИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ _____	145
Прокопець Людмила Ярославівна З ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____	147
Пучкова Олена Василівна ОРГАНІЗАЦІЯ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ _____	149
Раджабова Тетяна Миколаївна УРОК МАТЕМАТИКИ В 1 КЛАСІ. ТЕМА: СКЛАД ЧИСЛА 7. ДНІ ТИЖНЯ. ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ. _____	152
Сілкова Ельвіра Орестівна, Власюк Марія Василівна ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ РОЗВ'ЯЗУВАТИ СКЛАДЕНІ ТЕКСТОВІ ЗАДАЧІ _____	155
Сілкова Ельвіра Орестівна, Оксенюк Надія Олексіївна ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ _____	157
Слободинюк Ольга Олексіївна СПОСОБИ ЕФЕКТИВНОГО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____	159
Смик Ольга Василівна РОЗРОБКА ІНТЕГРОВАНОГО УРОКУ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ТА УКРАЇНСЬКОГО ЧИТАННЯ В 4 КЛАСІ «ЗИМОВИЙ ВЕРНІСАЖ» _____	160
Столярчук Віра Юріївна ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАУРОЧНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ _____	165
Суходол Юлія Миколаївна НАУКОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗА НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ _____	168
Фірсова Ольга Валеріївна ЕКОЛОГІЧНА ЕСТАФЕТА «МОЄ СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ» _____	169
Шуневич Наталія Іванівна ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ _____	172
Шутяк Володимир Георгійович МОДЕЛЮВАННЯ МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ З ВИКОРИСТАННЯМ НАБОРІВ КОНСТРУКТОРІВ _____	174

Наукове видання

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА

Матеріали ІІ науково-практичної інтернет-конференції
**"Сучасний вчитель початкових класів:
досвід та перспективи"**,
присвяченої 75-річчю
Рівненського державного гуманітарного університету

26-27 листопада 2015 року
м.Рівне

Відповідальна за випуск – Колупаєва Т.Є.

Комп'ютерна верстка – Соловей Л.М.

Формат 60x84/8 . Папір офсетний. Гарнітура Times New Romans.
Ум. друк. арк.. 21,6. Тираж 100 прим.

Видавець О.Зень
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи РВ № 26 від 6 квітня 2004 р.
пр. Кн. Романа, 9/24, м. Рівне, 33022;
тел. 0-362-24-45-09; 0-67-364-07-27;
olegzen@ukr.net

Видруковано: Кафедра педагогіки початкової освіти РДГУ
вул. Остафова, 31, каб. 02, м. Рівне, 33000
тел. 0-362-62-00-84